

Profesor Hiroyuki Itami

XXII doktor *honoris causa* naszej uczelni

29 września 2010 r. grono doktorów honorowych Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu powiększyło się o osobę Profesora Hiroyukiego Itamiego z Tokyo University of Science. Profesor Itami jest światowej sławy ekspertem w dziedzinie zarządzania strategicznego, ekonomii menedżerskiej i zarządzania innowacjami, autorem kilkadziesiątu książek oraz publikacji w języku angielskim w prestiżowych magazynach biznesowych, laureatem nagród za najlepsze opracowania z dziedziny ekonomii oraz zarządzania.

Jest mi niezmiernie miło poinformować Państwa, że działając na mocy Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym (art. 16) oraz Statutu Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu (paragraf 103), Senat Naszej Uczelni w dniu 27 maja 2010 roku podjął Uchwałę nr 31/2010 o nadaniu Panu Profesorowi Hiroyukiemu Itamemu tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Funkcję promotora w postępowaniu o nadanie tej godności powierzono Panu Profesorowi Jarosławowi Witkowskiemu – Prorektorowi ds. Współpracy z Zagranicą, zaś funkcję recenzentów JM Rektorowi Akademii Leona Koźmińskiego Panu Profesorowi Andrzejowi K. Koźmińskiemu, Członkowi Korespondentowi Polskiej Akademii Nauk oraz Panu Profesorowi Stanisławowi Kielczewskiemu (fragment przemówienia JM Rektora – prof. Bogusława Fiedora).

Profesor Hiroyuki Itami jest światowym autorytetem w zakresie nauk o zarządzaniu oraz ekonomii menedżerskiej. Obecnie sprawuje funkcję dziekana Graduate School of Management of Technology and Science w Tokyo University of Science. Jednak jego bogata kariera naukowo-sdydaktyczna jest przede wszystkim związana z Uniwersytetem Hitotsubashi, gdzie przeszedł wszystkie szczeble od studiów licencjackich do profesury włącznie, a w latach 1994-1996 był dziekanem największego i najstarszego na tej Uczelni Wydziału Handlu. Prof. Itami odbywał stypendia i staże naukowe na uniwersytetach północnoamerykańskich, w tym na Uniwersytecie Carnegie-Mellon w Pittsburgu oraz wykładał jako profesor wizytujący na Uniwersytecie Stanford. Za osiągnięcia w zakresie działalności naukowej oraz aktywność na rzecz japońskiej praktyki gospodarczej prof. Itami został laureatem wielu prestiżowych nagród i wyróżnień. Związki prof. Itamiego z Polską i Uniwersytetem Ekonomicznym we Wrocławiu rozpoczęły się wraz z procesem transformacji rynkowej na początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku i trwają do dzisiaj.

Podczas uroczystości laudację wygłosił prof. dr hab. Jarosław Witkowski, prorektor ds. Współpracy z Zagranicą.

Dzięki inicjatywie Kolegium Rektorskiego Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu oraz Rady Wydziału Gospodarki Regionalnej i Turystyki w Jeleniej Górze mam dzisiaj wielki honor wygłoszenia laudacji poświęconej światowej klasy uczonemu, jakim jest niewątpliwie profesor Hiroyuki Itami. Jest to dla mnie wielka radość, ponieważ przez prawie dwadzieścia lat, czyli od chwili pierwszego pobytu Kandydata w naszej Alma Matre na początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku, mam okazję podziwiać Jego wielką aktywność i osiągnięcia naukowo-dydaktyczne. Od tego czasu profesor Itami stał się dla mnie wzorem uczonego, mentora i wychowawcy, któremu osobiście wiele zawdzięczam. Zgodnie z tradycją akademicką osiągnięcia Kandydata do tytułu doktora honorowego ocenili wybitni specjaliści z zakresu nauk o zarządzaniu: członek korespondent PAN prof. dr hab. Andrzej K. Koźmiński z Akademii im. Leona Koźmińskiego w Warszawie oraz prof. dr hab. Stanisław Kielczewski, wieloletni pracownik Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Treść obu wnikliwych opinii, z których będę czerpał w aksjologicznych fragmentach laudacji, w pełni potwierdziła międzynarodowe uznanie i światową pozycję Kandydata w dziedzinie nauk ekonomicznych w zakresie nauk o zarządzaniu. Profesor Kielczewski jako inicjator trwającej do dziś współpracy oraz przyjaciel Kandydata podkreślił wieloletnie i ścisłe Jego związki z naszym krajem i z naszą Uczelnią. Dla profesora Koźmińskiego recenzowanie osiągnięć Profesora Itamiego również było źródłem podwójnej satysfakcji: po pierwsze, ze względu na znany od dawna Recenzentowi dorobek naukowy Kandydata, a po drugie, ze względu na „wspólne korzenie” w Graduate School of Industrial Administration Carnegie-Mellon University w Pittsburgu, gdzie w roku akademickim 1971/1972 profesor Itami uzyskiwał doktorat, a profesor Koźmiński przebywał

BYŁO - BĘDZIE

w ramach stypendium Fullbrighta. Obie wszechstronne opinie Recenzentów jednoznacznie utwierdziły nas w przekonaniu, że dzięki nadaniu tytułu doktora honoris causa profesorowi Hiroyukiemu Itamiemu społeczność akademicka naszej Uczelni może być dumna i zaszczycona, że do jej grona dołączył znakomity uczony o światowej pozycji i renomie.

Od początku kariery naukowej Jego zainteresowania stopniowo ewoluowały od rachunkowości zarządczej i behawioralnej teorii firmy w kierunku sektorowych analiz porównawczych, a następnie problemów strategicznego zarządzania zasobami niematerialnymi. Do najważniejszych i jednocześnie podsumowujących kolejne etapy kariery naukowej Kandydata obaj Recenzenci zaliczają następujące książki wydane w języku angielskim: „Adaptive Behavior: Management Control and Information Analysis, Competitive Edge. The Semiconductor Industry in the US and Japan” oraz „Mobilizing Invisible Assets”.

„Mobilizing Invisible Assets” (Harvard University Press, 1987) jest najbardziej znaną i najczęściej cytowaną z książek profesora Itamiego, napisaną z T.W. Roehlem. Jest to pionierska pozycja o istocie i znaczeniu procesu mobilizacji „niewidzialnych zasobów”, a tym samym przyczyniła się do rozwoju „teorii zasobowej” w zarządzaniu strategicznym. Książka ta nadal jest zaliczana do fundamentalnych pozycji literaturowych z zakresu zarządzania zasobami niematerialnymi.

Profesor Itami jest autorem bądź współautorem kilkudziesięciu książek wydanych w języku japońskim, co stworzyło oczywisty problem z ocenieniem tej części dorobku naukowego. Mimo to, jak podkreśla profesor A. Koźmiński, „sama lista przetłumaczonych na angielski tytułów 68 (sic!) książek robi olbrzymie wrażenie”. Znając zawartość tylko niektórych z tych pozycji, mogę stwierdzić, że profesor Itami nie tylko

Laudację wygłasza prof. Jarosław Witkowski jest znakomitym znawcą japońskiego ładu gospodarczego i komentatorem bieżących wydarzeń w gospodarce światowej, lecz także aktywnie zajmował się analizą mechanizmów funkcjonowania i rozwoju gospodarki polskiej. Zwraca na to uwagę profesor Kielczewski, który w dorobku kandydata wyróżnił fragmenty ważne z punktu widzenia polskiej ścieżki transformacyjnej i polskiej strategii społeczno-gospodarczej. **Związki profesora Itamiego z Polską** rozpoczęły się wraz z procesem transformacji rynkowej, w której uczestniczył jako doradca i obserwator na zaproszenie Senatu RP. Swoje spostrzeżenia z naszego kraju opublikował w języku japońskim w książce z 1990 roku Listy z Polski. Jest to esej o wyjątkowej podróży po Polsce w okresie reform ustrojowych. Profesor Itami miał okazję poznać problemy transformacji i osobiście przeżyć „historyczny eksperyment” związany z przechodzeniem do innego systemu ekonomicznego.

Wykład wygłasza doktor honoris causa prof. Hiroyuki Itami

Zdjęcia: Stanisław Dziągwa

Swoje doświadczenia konkludował optymistycznym twierdzeniem, że Polska posiada podstawową infrastrukturę społeczną, która mogłaby wspomagać i łagodzić bolesny okres transformacji. W pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych na zaproszenie profesora Kielczewskiego Kandydat prezentował wykłady otwarte dla pracowników i studentów ówczesnej Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu. Jak pisze Recenzent, w tym czasie „Profesor H. Itami, chcąc nam pomóc, dzielił się swoją wiedzą i doświadczeniem. [...] Dorobek naukowy Profesora i system społeczno-gospodarczy Japonii, którego był on współtwórcą, był dla mnie swego rodzaju odkryciem. Odkryciem w tym znaczeniu, że dostarczał dowodu na to [...], że przejście z systemu totalitarnego do systemu demokratycznego nie musi oznaczać całkowitej rezygnacji władz publicznych z aktywnej roli w sferze gospodarczej i społecznej i że celem strategii społeczno-gospodarczej jest wzrost poziomu jakości życia obywateli”. I dalej: „Tym, co w moim głębokim przekonaniu zasadniczo odróżniało Profesora H. Itamiego od licznych odwiedzających w tym okresie Polskę doradców i ekspertów zagranicznych, było to, że nie przybywał on do naszego kraju, by załatwić jakieś biznesowe interesy, lecz by poznać nasz polski «eksperyment transformacyjny» i podzielić się swoją wiedzą i doświadczeniem. Tak postrzegałem i postrzegam Jego misję”. Druga książka profesora Itamiego, której tematyka nawiązuje bezpośrednio do problemów polskiej transformacji rynkowej pod tytułem „Unlost Decade” została wydana w Japonii w 2002 roku. Wbrew niektórym opiniom i danym statystycznym Kandydat udowodnił w niej, że bilans zmian społeczno-gospodarczych okresu lat dziewięćdziesiątych, zarówno w Polsce, jak i w Japonii jest dodatni.

Dużą zasługą profesora Itamiego jest wspieranie współpracy naszej Uczelni z japońskimi ośrodkami naukowymi. W 2008 roku wraz z grupą profesorów z Tokyo University of Science oraz pracownikami Katedry Zarządzania Strategicznego i Logistyki Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu zainicjował wspólne badania na temat japońskich inwestycji bezpośrednich na terenie Dolnego Śląska. Profesor Itami jako urzędujący dziekan Szkoły Zarządzania Tokyo University of Science zachęca i inspirował swoich podwładnych do kontynuacji współpracy naukowo-badawczej z naszą Uczelnią. Nasi młodzi pracownicy i studenci, którzy uczestnicząc w prowadzonych od trzech lat na naszej Uczelni lektoratach języka japońskiego, mogą skorzystać z odnowienia kontaktów naukowych z partnerami japońskimi. Współpraca z profesorem Itamim stwarza bowiem nowe możliwości podjęcia ważnych dla naszego kraju kierunków badań naukowych oraz intensyfikacji międzynarodowej wymiany kadry akademickiej i studentów.

Znakomity dorobek naukowy, ponadprzeciętne osiągnięcia w sferze organizacji nauki oraz wieloletnie związki z Uniwersytetem Ekonomicznym we Wroc-

Członkowie rodziny prof. Hiroyuki Itamiego

ławiu w pełni uzasadniają nadanie tytułu doktora honorowego naszej Almae Matris. Cała społeczność Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu jest zaszczycona przyjęciem przez profesora Hiroyukiego Itamiego najwyższej godności akademickiej – tytułu doktora honoris causa, który został nadany mocą uchwały Senatu z 27 maja 2010 roku.

Po laudacji prof. Witkowskiego głos zabrali Szanowni Recenzenci – prof. Andrzej Koźmiński, rektor Akademii Leona Koźmińskiego oraz prof. Stanisław Kielczewski, a następnie odbyła się uroczystość nadania tytułu doktora honoris causa*. Rektor prof. Bogusław Fiedor zakończył uroczystość słowami:

Drogi Doktorze przyjęcie przez Ciebie godności doktora honorowego oznacza, że stałeś się członkiem naszej społeczności akademickiej. Dlatego zwracam się do Ciebie z prośbą o wygłoszenie wykładu inauguracyjnego pt. Organization Accumulates and Market Utilizes.

Wszyscy zebrani z uwagą wysłuchali tego pierwszego w roku akademickim 2010/2011 wykładu.

* zdjęcie z uroczystej promocji zamieściliśmy na okładce pisma

Wykładałem dla cesarza

Profesor Hiroyuki Itami doktor *honoris causa* naszej uczelni

Profesor Hiroyuki Itami 30 września wygłosił wykład *Ba Management as a Basic Theory of Japanese Management*, poruszający między innymi współczesne problemy gospodarki Japonii oraz japońskiego stylu zarządzania i ich odniesienie do gospodarki Polski.

Po wykładzie prof. Hiroyuki Itami zgodził się odpowiedzieć na kilka naszych pytań.

Uczestniczył Pan Profesor w polskiej transformacji jako doradca i obserwator Senatu RP, autor „Listów o Polsce”; obserwuje Pan naszą gospodarkę od blisko dwudziestu lat. Jak z tej perspektywy ocenia Pan ten „historyczny eksperyment”?

Polska gospodarka rozwija się tak, jak się tego spodziewałem dwadzieścia lat temu, a nawet lepiej – słyszałem wówczas wypowiedzi Leszka Balcerowicza i byłem przekonany, że przesadza, że nie wszystko tak wyjdzie, jak zapowiada. Odnieśliście relatywny sukces – nie taki może, jak gospodarka chińska w ostatnich latach, ale wasz sukces jest solidnie podbudowany, mniej uzależniony od polityki. Jest stabilny.

W 2008 roku nadano Panu zaszczytny status wykładowcy w japońskim Pałacu Cesarskim. Czy to tylko formalny tytuł, czy też naprawdę uczył Pan cesarza Japonii?

Tak, wykładałem dla niego, choć całe wydarzenie miało bardzo szczególną, związaną z japońską tradycją oprawę. To jest coroczna uroczystość na dworze cesarskim i nazywa się „Rozpoczęcie nauki poezji”. Zostałem zaproszony na obiad z udziałem cesarza, po którym rozmawialiśmy i to właśnie miało charakter wykładu dla cesarza, połączonego z nadaniem tytułu.

Pański dzisiejszy wykład wzbudził spore zainteresowa-

Kilka myśli (o gospodarce USA)

Trzy cechy: język, waluta i otwartość etniczna stwarzają konglomerat, którego żaden inny kraj na świecie nie jest w stanie odtworzyć, przynajmniej w obecnej chwili.

Mechanizmy rynkowe nie sprzyjają procesowi akumulacji wiedzy.

Sukces innowacyjnego pomysłu zależy w równej mierze od dwóch mechanizmów: akumulacji wiedzy oraz jej skutecznego wykorzystania.

nie wśród naszych studentów, było także sporo gości z zewnątrz. Czy mógłby Pan wyjaśnić naszym czytelnikom znaczenie tytułowego słówka „Ba” w kontekście problematyki, którą Pan się zajmuje?

„Ba” to miejsce, gdzie ludzie w korporacji wchodzą ze sobą w interakcję co powoduje, że zaczynają ich napędzać wspólne emocje twórcze. Takim miejscem jest na przykład kafeeteria w siedzibie Nokii – duża otwarta przestrzeń, gdzie ludzie siedzą w grupach i każdy może się dosiąść, a rozważany jest jakiś problem z zakresu zarządzania, technologii czy marketingu. Efekty takiego rozwiązania są bardzo dobre – to tak, jakby pozwolić ludziom improwizować – na przykład, jak w jazzie czy w piłce nożnej na boisku. Odwrotnością jest tu ścisły pionowy model zarządzania, coś – by wykorzystać to porównanie – jak orkiestra filharmoniczna podporządkowana dyrygentowi czy futbol amerykański, przerywany co chwilę i sędziowany zdalnie. Tam, gdzie udaje się osiągnąć silną automotywację, przekonanie ludzi do swojego projektu, tam praca menedżerska jest w połowie wykonana.

Dziękuję za rozmowę
Rozmawiał Marek Zimnak

